

Psychika onkologického pacienta

MUDr. Michaela Fridrichová

Liga proti rakovině Praha

Psychosociální aspekty nádorového onemocnění

- ztráta perspektivy
- ztráta sociálního postavení
- finanční propad
- ztráta jistoty
- ztráta soběstačnosti - nutná vazba na rodinu/ zázemí
- obavy z nastávající léčby

První reakce na diagnózu

- šok, úzkost, zloba
(snaha popírat fakta, negovat je, hledat jiná vysvětlení)
- hledání viníka, hněv (lékař, rodina, sebeobviňování)
- smlouvání (vysvětlování obtíží jinými důvody, vytěsnění informace o nemoci)

První reakce na diagnózu

- smutek, deprese
převládne negativní ladění, podezíravost, kritičnost,
pochybnosti o léčbě, okolí
- smíření
(během prvního roku – vyrovnání se s nemocí)

Obranné psychické mechanismy

- pomáhají pacientovi zvládat náročné situace při léčbě
- vytěsňují negativní emoce nebo vjemy , úzkost, vztek, bezmoc
- chrání vědomí vlastní ceny, schopnost jednat a rozhodovat o sobě
- jsou automatickou funkcí organismu, pomáhající zvládat zátěž

Způsoby vyrovnání se s nádorovým onemocněním

- **Odmítnutí nemoci**

- snaha aktivně se vyrovnat s veřelcem
- uvědomění si vlastní schopnosti překonat překážky
- stanovení si postupných cílů (drobná vítězství)
- zachování soběstačnosti a kontroly nad životem

Způsoby vyrovnání se s nádorovým onemocněním

- **Přijetí nemoci jako součást sebe sama**
 - přehodnotí priority, využívá a oceňuje více čas a možnosti života
 - přizpůsobí život svým možnostem, nesnaží se nemoc a léčbu řídit
 - nemoc jako příležitost k osobní změně a vývoji
 - důraz na spiritualitu a pokoru

Způsoby vyrovnání se s nádorovým onemocněním

- **Ignorování nemoci**

- nepopírá nemoc, vědomě si zakazuje na ni myslet
- ignoruje obtíže a snaží se dodržovat rituály života před nemocí
- nesdílí rozhovory o nemoci ani zkušenosti jiných, nepřeje si diskuze na toto téma
- dissimuluje, oddaluje event.hospitalizaci
- snaží se zachovat zdání normality života

Způsoby vyrovnání se s nádorovým onemocněním

- **přetvoření nemoci**
 - transformace prožitků do podoby umělecké tvorby (amatérské nebo profesionální)
 - snaha využít čas naplno, intenzivně tvořit a popřít i negativní realitu bez ohledu na výsledek
 - dlouhodobé plánování projektů

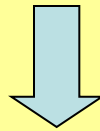
Způsoby vyrovnání se s nádorovým onemocněním

- část pacientů ne zcela zvládne zpracování onemocnění:

23 -65% depresivní stavy, úzkostné poruchy

30% poruchy spánku, partnerských vztahů

50% stavů nedostatečně diagnostikovaných a léčených

**profesionální pomoc klinického
psychologa nebo psychiatra**

Fáze onemocnění

- **Iniciální**

obtíže – vyšetření – diagnóza - plánování léčby

- **Léčebná** - různé reakce na návrh léčby

- odmítnutí ze vzdoru (snaha trestat okolí)

- přijetí s nespokojeností

- lhostejný přístup

- aktivní – rady lékaři, snaha o partnerství

- přetrpění léčby

- soběstačný pacient

Fáze onemocnění

- **Konsolidační** - ukončení léčby, rekonvalescence, získání psychosociální rovnováhy, obnovení důvěry v sebe

ale i úzkost z možné recidivy, onkologické kontroly

- **Fáze progresu**
 1. recidiva - nový stres, zklamání z neúspěchu léčby, zloba, smutek i hledání účinné léčby

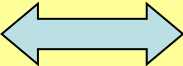
Fáze onemocnění

- **Terminální stádium**

- možnosti terapie vyčerpány
- opět úzkost, strach o život, strach o fungování, udržení integrity
- dobrá podpůrná péče /tlumení bolestí, depresí, péče o výživu.../

Cílem je co **nejkvalitnější** život byt' s omezením

Odborná pomoc

- **Psychoterapeutická podpora**
(psycholog, psychiatr)
 - zlepšit spolupráci lékař pacient
- **Krizová intervence** – 2-3 týdny pomůže vyrovnat se s nemocí
- **Relaxační techniky**
- **Svépomocné skupiny**

Děkuji za pozornost

Liga proti rakovině Praha